

Afşinde Sustalı Bıcağın Tarihçesi

– yazarı · 04 Aralık 2013

AFŞİN'DE SUSTALI BICAĞIN TARİHÇESİ

Efsus-Afşin'de sanat ve kültür medeniyeti içerisinde Afşinli ustaların önemli bir yerinin olduğu bilinen bir gerçektir. Daha önceleri Afşin'de sanatkârlar adeta kentin temel direğini oluşturmaktaydı. Çakmak taşının iyice yontularak yassı bir biçim almasıyla yapılan ilk bıçak, günümüzden 25 bin yıl önce hem silah, hem de el aygıtı olarak kullanılmaya başlandı. Baltadan sonra bilinen en eski insan yapısı araçtır. İlk çelik bıçağı Romalılar yaptı. Zamanla, çeşitli amaçlar için çeşitli bıçaklar üretildi. Örneğin, avlanmak, ayakkabı yapmak, at tırnağı kesmek için ayrı ayrı bıçaklar geliştirildi. Katlanabilir ilk bıçaklar da yine Romalılar tarafından M.S. birinci yüzyılda yapıldı. Afşin'de sustalı bıcağın tarihçesi çok eskidir. Sustalı bıçağı Afşin kültürüne hediye eden ustalardan Niyazi KİRACI- Bahri BOLAT-Ahmet Duran YAŞAR-Yusufçuk (Yusuf YÜKSEL) –Hüseyin MEŞE, Vahap İŞBİLİR, Mahmut YAZGAN, Kemal DEMİR, Hacı Mehmet DEMİR, Mustafa YAŞAR, Bahri TAN, Nuri TAN, Mehmet GÖZÜKARA gibi ustalarımızı unutmak mümkün mü? Demiri tavında dövüldü, Afşin Sustalı bıcağını ürettiler. İşte Afşinli eski Sustalı Bıçak ustası Niyazi KİRACI'nın dilinden bıçak üstadından Afşin Sustalı bıcağının gerçek öyküsü. Afşin tarihi çok eski bir şehirdir. Elllerinden binlerce bıçak geçen ama ellerinde bıçak yarası değil de nasır izi bulunan Efsuslu Sustalı bıçak ustalarını unutmak mümkünmü. Bir kere eski yıllarda bıçakçılık belli bir kesimin geçim kaynağını oluşturuyor. Afşin'imizde sanatlardan biriside bıçakçılık idi. Afşin'imizde imal edilen tarihi sustalı bıçaklar tüm Türkiye'mizin her tarafına ün salmış ve her Vilayette Afşin sustalısı çok meşhur bıçak olarak biliniyordu. Bu soruların cevaplarını, zanaatı icra eden marifetli ellerin sahiplerinden dinlemek daha doğru olur sanırım. Niyazi KİRACI usta bir ömür geçirdiği ocağa uzak kalsa da onun yüreği hala tavını almış kor demiri örste dövüp bıçak haline getirecek kadar onun heyecanını halen yaşıyor. Hz. Eyyüb'ün sabrı... Peygamberlerin inatçılara gösterdiği sabrı, demircinin de demire göstermesi şarttı. Terbiye etmek zaman alırdı. Uğraş isterdi, güç isterdi 'direnmeye karşı direnmek' için. Her şeyin bir zamanı vardı. Gündüz geceyi beklemek zorundaydı ağarmak için, ağaç baharın gelmesiyle yeşerirdi ancak... Yakıcı korda kızarmasını beklemek lazımdı demirin... Kızarıp yumuşamasını... Ardından dövülmesi gerekiyordu tavında dakikalarca... Var gücüyle dövülmesi... Ter döküyordu demirci. Teri demire damlıyordu. Demiri yumuşatan da aslında bu alın teriydi. Afşin'in tanınmış Şairlerinden ve Afşin Sustalı Bıcağının ve Çakısının mucidi Bıçakçı Bahri Bolat(83) hakka yürüdü. Afşin'e özgü Sustalı Bıçakların imalatçısı olarak ün yapan bunun yanı sıra yazdığı Şiirlerle okuyucunun gönül dünyasını aralayan Şair Bahri Bolat (83) önceki gün Gazi Osman Paşa Mahallesinde ikamet ettiği evde hayatını kaybetti. "Bıçakçı Bahri'yim ellerim nasır, Çok şükür Rabbime etmedim kusur..." dizelerinin sahibi Şair Bıçakçı Bahri Bolat 18.05.1930 tarihinde dünyaya gelmişti. Bolat doğum günü olan 18.05.2013 tarihinde 83 yaşında hayata veda etti. Afşin'imizde tarihi sustalı bıçak ustalarımızdan Bahri BOLAT - Niyazi KİRACI -Ahmet Duran YAŞAR- Yusufçuk (Yusuf YÜKSEL) –Hüseyin MEŞE, Vahap İŞBİLİR, Mahmut YAZGAN, Kemal DEMİR, Hacı Mehmet DEMİR, Mustafa YAŞAR, Bahri TAN, Nuri TAN,

Mehmet GÖZÜKARA amcalar Afşin'imizin Sustalı bıçağını yapan ve Türkiye de bulunan tüm Vilayetlere tanıtan ustalarımızdır. Bıçakçı Bahri Bolat dükkânına gelen herkese mutlaka bir tane kendi imal ettiği Çakılardan hediye ederdi. Afşin'de onlarca Belediye Başkanından Kurum Amirine mutlaka Bıçakçı Bahri Amca'dan Afşin Çakısı hediye almıştır. Kendisine bir gün Afşin'de Sustalı bıçağı yapan Ustaları sordum bana saydı ben Bahri BOLAT -Niyazi KİRACI -Ahmet Duran YAŞAR- Yusufçuk (Yusuf YÜKSEL) – Hüseyin MEŞE, Vahap İŞBİLİR, Mahmut YAZGAN, Kemal DEMİR, Hacı Mehmet DEMİR, Mustafa YAŞAR, Bahri TAN, Nuri TAN, Mehmet GÖZÜKARA olduğunu anlatmıştı. Afşin'de yapılan Sustalı bıçağın sustasını en iyi çalıştıran yayın Grafomon yayı olduğunu söylemişti. Bahri BOLAT amcaya dedim ki Hacı amca Sustalı bıçağı Grafomon yayı olmazsa hiç başka çelik yayları deneyip denemediklerini sordum. Kendisi bana şöyle anlattı bir zamanlar sustalı bıçak yaparken Grafomon yayını bulamadık. Afşin'de sustalı bıçak yapan ustalar olarak bir araya geldik denemediğimiz çelik metal kalmadı bir türlü sustalı bıçağı çalıştıramadıklarını ve Gaziantep ve Kahramanmaraş ile diğer illerden özel olarak Grafomon yayı bularak yaptıklarını anlatmıştı. Niyazi KİRACI amca tam 35 yıldan bu yana bıçak ustası olduğunu ve Afşin'e has Sustalı bıçağı çalıştıran en iyi yayın Grafomon yayı olduğunu anlattı. Tarih olarak geriye gidildiği zaman Afşin'in sustalı bıçağı yapan bir şehir olduğunu görürüz. Afşin'de bir zamanlar Sustalı bıçak ve demirci ustalarının çekiş sesleri ile inleyen Afşin çarşısı, teknolojiye yenik düştü. Sustalı bıçağın bilge ustası Niyazi KİRACI eskiden Afşin'de üretilen Afşin sustalı bıçağının siparişlerini zor yetiştirdiklerini ve sustalı bıçağın çelik demirini ateşte nal gibi kızarttıktan sonra örste çekiş ile el emeği göz nuru dökerek yaptıklarını şimdiki torna makinelerinin olmadığını ve sustalı bıçakları zor şartlar altında yaptıklarını anlattı. Niyazi KİRACI Usta, kalfa, körükçü ve yan çekiççilerin yerini makineler almaya başlayınca, bıçakçı esnafı işlerini de kaybetmeye başladı. Değişimi anlatan son Bıçakçı ustalarından Niyazi KİRACI bıçakçılığın eskiden çok itibarlı meslekler arasında yer aldığını söyledi.

DERLEYEN ARAŞTIRMACI YAZAR

MUSTAFA KÖŞ

AFŞİN KENT KONSEYİ TARİHİ ARAŞTIRMALAR BÖLÜM BAŞKANI

PAYLAŞ